

Haand i Haand om Fædrenelandets Alter

Taler
Frederik Schmidt

Dato
13 mai 1814

Sted
Eidsvoll

Omstendigheter
Riksforsamlingens debatt om finanskomiteens instilling

- 1 Det Norske Folk, som har svoret at ville hævde sit Fædrenelands
Selvstændighed, maae og ville Midlerne dertil. Ikke alene ved at vove Liv og
Blod naar fiendtligt Anfald opfordrer til Selvforsvar, men ogsaa ved andre
ligesaa nødvendige Kraftanstrengelser og Opofrelser hævdes og bevares
5 Selvstændigheden. Ikke kunne vi vente for let Kjøb og ligesom i Søvn at vinde
og vedligeholde dette et oplyst og ædelt Folks høieste Gode. Vi har hidintil,
trods de Trængsler, hvorunder vi have sukket, været et blant de lykkeligste Folk i
vor Verdensdeel. Men den Giæring der har rystet hele Europa synes, efterat have
raset i Sonden at ville nærme sig Norden. Vi har en Naboe som har opbudet alle
10 Snedighedens Kunster for at indsnære os i sine Garn og nu ender med
Forhaanelser, Trudslers og storpralende Varselsraab om den Ulykke der venter
os, dersom vi vove at vedblive vor Beslutning: at ville leve og døe som et frit og
uafhængigt Folk. Forberedelser gjøres til at udføre disse Trudslers, Fienden lurar
ved vore Grændser, det yndede Udhungringssystem gjøres der ny men
15 mislykkede Forsøg med, og vi staae saaledes i en spændt Stilling. Denne Stilling
fordrer anstrenget Kraft, enige Bestræbelser og velvillige Opofrelser, om vi skal
kunne vente en for os heldig og hæderlig Forandring. Som et ærligt Folk maae vi
ville betale vor Gield, som et klogt Folk søge at vedligeholde vor Credit, skaffe
Udveie til Livets væsentligste Fornødenheder, udrede hvad Statstyrelsen kræver
20 og enhver blant os maae af yderste Formue stræbe at fremme Samfundets Tarv,
hvorved han tilige betrygger sin personlige Sikkerhed og Velfærd. Den lave
sneverhiertede Egennyttens Træl, der blot tænker og arbeider for sin egen
personlige Fordeel, er ligesaa foragtelig som blind; foragtelig fordi han løsriver
sig fra Menneskeheden, træder fiendtlig op mod Samfundet og qvæler de
25 helligste Følelser; blind fordi han ikke seer, at han, ved at søge sin egen Fordeel
paa det Heles Bekostning, omsider undergraver Grundvolden for sin egen
Sikkerhed og Velfærd.

30 Norge har udholdt tunge Byrder for at medvirke til den Danske Stats
Opretholdelse. Nu da det blot arbejder for sin egen Frelse og eget Tarv, nu da
det har Borgen for og kan paasee at dets Midler ei forødes, skulde det da ikke
saameget villigere bringe ethvert Offer som Omstændighederne kræve? Forhen
vare de Offere som vi bragte Fædrenelandet, den forenede Dansk:Norske Stat,
35 mindre frivillige og vi vare mindre glade Givere, fordi vi maatte befrygte at
ethvert endog det største Offer vilde være spildt i det bundløse Svælg af stedse
ny Fornødenheder og fordi vi, formedelst Mangel af offentligt Regnskab, vare
satte ud af Stand til at bedømme, hvorvidt Staten kunde reddes eller ikke. Men
nu er det lagt for Dagen, at Norge har i sit eget Skjød tilstrækkelige Hjelpeskilder,
40 som selv de mest trykkende Tider ikke har kunnet udtørre. Nu har vi Borgen for
at de Bidrag, som herefter ydes til Statens Tarv, ville blive redeligen forvaltede
og anvendte. Nu ville Byrderne blive ligeligen fordelte og enhver vil, uden at
forvildes i aritmetiske Labyrinter, kunne bedømme hvad han har at yde. Hvad
kunne vi, efter Omstændighederne, med Billighed forlange meer? Hvorfor
45 skribe over den store Sum af 14 Millioner Rbkde N. V. hvortil Statens
Fornødenheder ere anslaaede? Naar Jndtægten regnes for 7 Millioner Rbkde
aarlig og 4 Millioner gaae til Fødevarer, saa bliver det egentlige Tilskud kun 3
Millioner Rbkde N. V eller 1 Million Daler i gode Penge - Vistnok er det
beklageligt, at der ikke haves fyldestgørende Rigtighed for Massen af udstædte
50 Assignations Beviser og at Beløbet af de circulerende Courantsedler ei kan
beregnes, følgelig intet sikkert Overslag gøres over Landets Gield. Men hvad de
førstnævnte Penge-Repræsentativer angaae, da vil og maae der upaatvivlelig
blive gjort Rede for dem af Udstæderne og da de, saavidt jeg veed, fornemmelig
bleve til for at lette og befordre Handelen, er det at formode at de, til hvis
55 Fordeel de ere blevne udstædte, ville række en saa meget villigere Haand til deres
Jndløsning. Hvad Courantsedlerne betreffen, da er ald Sandsynlighed for, at de
for en stor Deel ville komme til Liqvidation i Opgiørelsen af vort
Mellemværende med den Danske Stat.

60 Men vor Forfatning være nu som den vil, saa indseer jeg ikke hvorledes vi, under
nogen Omstændighed, kunne vorde fritagne for Opfyldelsen af den Pligt, at
betale vor Gield og yde de fornødne Bidrag til vor Stats Vedligeholdelse. Har
den Regiering, til hvem vi bleve solgte, men til hvem vi ikke ville lade os sælge,
saasandt vi ere Normænd, lovet at ville betale vor Gield og har den Midler
65 dertil? Eller om den havde lovet noget Saadant skulde vi da være enfoldige nok
til at troe paa deslige tomme og svigefulde Løfter? Er der nogen anden

Grundforfatning, der giver os meer Betryggelse for Statens Midlers rette
Anvendelse, end den vi nylig har vedtaget? Hvilke Redningsmidler har man da
70 at byde os, som ere sikrere end dem vi eje i vort Land og i os selv? Eller om der
virkelig gaves noget saadant sikkert Redningsmiddel, men det maatte kjøbes
med Skjændsel og Trældom, skulde, kunne da Normænd ville det? Nej Himlen
forbyde at Norges Sønner skulle være, eller nogensinde vorde saa vanslægtede.
Da - da var det først Tid at flygte fra et saa dybt faldet og i Sandhed ulykkeligt
75 Land; da var der først Grund til at sukke og fælde bitre Taarer over den døende,
den ved egne Sønners Haand myrdede Selvstændighed. Men nej! Norges Sønner
have svoret at ofre Liv og Blod for det elskede Fædreland om det gielder; de
ville gladeligen ofre hvad der har noget mindre Værd og derved betrygge deres
Fremtids Held. Men ikke enkelt Mands Opofrelser kan redde en forarmet Stat.
80 Kun forenet Velvillie og Kraft, kun ægte Fædrelandssind kan redde den. Naar da
de som have Evne, de, hvis Velstandskilder snarere ere blevne forøgede end
formindskede under Tidernes Tryk, gaae i Spidsen, da vil enhver retskaffen
Fædrelands-Ven villigen træde i deres hæderlige Fodspor; da ville alle træde
Haand i Haand om Fædrelandets Alter og der ofre deres Gaver, og
85 Efterslægten vil hædre og Himlen vil velsigne et Folk, som vilde være og gjorde
sig værdig til at blive selvstændigt og frit, fordi det var oplyst, ædelt og kiækt.

Kilde

"Riksforsamlingens forhandlinger", bd. 1. Kristiania 1914, s. 363-365.

Emner

1814, Innlegg, Union

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/haand-i-haand-om-faedrenelandets-alter>